

Onderwerp: Inspreektekst commissie – menselijke maat en continuïteit van ondersteuning

Geachte voorzitter, geachte commissieleden,

Mijn naam is Wil Roode, kaderlid van de FNV Sector Uitkeringsgerechtigden.

Dank dat ik vanavond mag inspreken.

Ik wil nadrukkelijk **niet spreken over een individuele inwoner of individuele casus**. Mijn bijdrage gaat over een breder bestuurlijk vraagstuk dat ik vanuit mijn ervaring met meerdere kwetsbare inwoners onder uw aandacht wil brengen.

Mijn centrale vraag is:

Wat gebeurt er met een kwetsbare inwoner wanneer maatschappelijke opvang eindigt na een jaar, terwijl de problemen waarvoor die opvang nodig was nog steeds bestaan?

Een opvangtermijn kan eindigen.

Maar daarmee eindigen de problemen van een inwoner niet automatisch.

Iemand kan na een periode van opvang nog steeds dakloos zijn, medische problemen hebben, psychisch kwetsbaar zijn, geen sociaal netwerk hebben en onvoldoende in staat zijn om zelfstandig zijn weg te vinden tussen alle verschillende voorzieningen.

De opvang stopt, maar de hulpvraag blijft bestaan.

En precies daar kan een bestuurlijk gat ontstaan.

Een verwijzing is geen overdracht

Binnen de maatschappelijke ondersteuning zijn verschillende organisaties betrokken.

De gemeente, het Sociaal Team, de Wmo, maatschappelijke opvang, de GGD en verschillende maatschappelijke organisaties.

Iedere organisatie heeft een eigen taak, bevoegdheid en verantwoordelijkheid.

Maar mijn vraag aan u is:

Wie bewaakt het geheel?

Wie zorgt ervoor dat een inwoner niet alleen wordt verwezen, maar daadwerkelijk wordt overgedragen?

Want:

Een verwijzing is geen overdracht.

Een nieuwe aanmelding is geen oplossing.

En een wachttijd van bijvoorbeeld enkele maanden betekent niet dat iemand gedurende die maanden geen ondersteuning nodig heeft.

Wanneer de ene voorziening stopt en de volgende nog niet beschikbaar is, blijft er een mens achter in die tussenruimte.

De tussenruimte

Daarom vind ik het gedachtegoed van **Maartje Kemme** en haar boek *Tussenruimte* zo relevant voor dit onderwerp.

Kemme beschrijft hoe professionals en organisaties moeten omgaan met situaties waarin regels, beleid en de werkelijkheid van mensen niet vanzelf op elkaar aansluiten.

Voor mij gaat het dan om een belangrijke vraag:

Kijken we alleen naar wat volgens de procedure mogelijk is, of kijken we ook naar wat volgens de bedoeling van het beleid nodig is?

Dat is voor mij geen tegenstelling.

De menselijke maat betekent niet dat regels niet meer gelden.

Het betekent dat we binnen de regels blijven zoeken naar een oplossing die recht doet aan de situatie van de inwoner.

En wanneer de bestaande route niet werkt, moet dat een **signaal** zijn.

Dat brengt mij ook bij het begrip **professionele buikpijn**.

Soms kan iedere afzonderlijke beslissing worden uitgelegd.

Iedere organisatie kan zeggen:

“Wij hebben gedaan wat binnen onze taak van ons werd gevraagd.”

Maar wanneer je alle afzonderlijke beslissingen bij elkaar legt, kan er toch een uitkomst ontstaan waarvan je denkt:

Dit kan toch niet de bedoeling zijn?

Juist dat gevoel moeten we serieus nemen.

Het kan een signaal zijn dat het systeem formeel functioneert, maar dat de uitkomst niet overeenkomt met de bedoeling van het beleid.

Zelfredzaamheid

Een ander belangrijk punt is zelfredzaamheid.

Een inwoner kan binnen een bepaald beoordelingskader als zelfredzaam worden beschouwd.

Maar **formele zelfredzaamheid is niet altijd daadwerkelijke zelfredzaamheid.**

De vraag zou daarom ook moeten zijn:

Kan iemand daadwerkelijk zelfstandig de noodzakelijke ondersteuning organiseren?

Kan iemand meerdere instanties benaderen?

Verschillende procedures tegelijkertijd volgen?

Afspraken maken?

Formulieren invullen?

Wachten op verschillende beoordelingen?

En ondertussen zorgen voor huisvesting, gezondheid en veiligheid?

Als iemand dat niet kan:

Wie neemt dan de regie?

Dat is volgens mij niet alleen een hulpverleningsvraag.

Dat is ook een **bestuurlijke vraag**.

Wat gebeurt er ná de opvang?

Daarom vraag ik de gemeenteraad om vooral te kijken naar het moment **ná** de opvang.

Niet alleen naar de vraag of een opvangtraject formeel volgens de regels beëindigd kan worden.

Maar naar de vraag:

Wat gebeurt er de dag daarna?

Is er dan een passende vervolgstap?

Is duidelijk welke organisatie de ondersteuning overneemt?

Is die organisatie daadwerkelijk betrokken?

Is er contact gelegd?

En blijft iemand in beeld totdat de overdracht daadwerkelijk heeft plaatsgevonden?

Een warme overdracht betekent voor mij niet:

“U moet zich daar melden.”

Een warme overdracht betekent:

“Wij hebben contact gelegd, wij weten wie u overneemt en wij zorgen ervoor dat u daar terecht kunt.”

Mijn vragen aan de gemeenteraad

Daarom zou ik het college graag de volgende vragen willen laten beantwoorden:

- 1. Hoe is de continuïteit van ondersteuning geregeld wanneer maatschappelijke opvang eindigt?**
- 2. Wie voert de integrale regie wanneer meerdere organisaties en wettelijke kaders betrokken zijn?**
- 3. Wie bewaakt dat een warme overdracht daadwerkelijk plaatsvindt?**
- 4. Wat gebeurt er wanneer de volgende voorziening nog niet beschikbaar is?**
- 5. Hoe wordt voorkomen dat een kwetsbare inwoner na beëindiging van opvang opnieuw helemaal aan het begin van de keten moet beginnen?**
- 6. Wie blijft verantwoordelijk voor de continuïteit totdat passende vervolghulp daadwerkelijk beschikbaar is?**

En ten slotte misschien de belangrijkste vraag:

Wie is verantwoordelijk voor het geheel wanneer niemand afzonderlijk verantwoordelijk is voor het geheel?

Tot slot

Ik vraag u vanavond niet om voor één individuele inwoner een uitzondering te maken.

Ik vraag u om naar het systeem te kijken.

Want mijn ervaring is dat kwetsbare mensen soms verdwalen in een systeem waarin iedereen zijn eigen verantwoordelijkheid heeft, maar niemand de verantwoordelijkheid voor het geheel lijkt te hebben.

Een inwoner leeft namelijk niet in verschillende wettelijke kaders.

Niet in een Wmo-loket.

Niet in een opvangvoorziening.

Niet in een Sociaal Team.

Niet in een gemeentelijke afdeling.

Een inwoner leeft in één werkelijkheid.

En wanneer iemand zelf niet in staat is om de weg door het systeem te vinden, moeten wij ons afvragen of het voldoende is om hem naar het volgende loket te verwijzen.

Of dat we soms naast iemand moeten gaan staan en ervoor moeten zorgen dat hij daadwerkelijk aankomt.

De inwoner is geen organogram.

Hij is een mens met een leven, met problemen, met mogelijkheden en soms met een hulpvraag die niet netjes binnen één gemeentelijk vakje past.

Dat is voor mij de kern van de menselijke maat.

En misschien is dat precies waar de **tussenruimte** voor bedoeld is: de ruimte om niet alleen te vragen wat volgens de regels kan, maar ook wat volgens de bedoeling nodig is.

Want een keten is zo sterk als de verbinding tussen de schakels.

Dank u wel.

Met vriendelijke groet,

Wil Roode

Kaderlid FNV – Sector Uitkeringsgerechtigden